

Osmé Boží přikázání: NEPROMLUVÍŠ KŘIVÉHO SVĚDECTVÍ PROTI BLIŽNÍMU SVÉMU

„Nevydáš křivé svědectví proti svému bližnímu.“ (Dt 5,20) Osmým přikázáním Bůh zakazuje hříchy proti pravdě a cti bližního. Proti pravdě se prohřešuje, kdo křivě svědčí, falešně přísahá, lže řečí nebo přetvářkou či žaluje na někoho. Proti cti bližního se prohřešuje, kdo o něm bezdůvodně špatně smýšlí, neprávem vyjevuje jeho chyby nebo jej pomlouvá či nactiutrhá, a kdo mu donáší, co druhý o něm zlého namluvil. Hříšné jsou i lichotky, pochlebování a zdvořilůstky zaměřené především na těžké hříchy nebo na dosažení nedovolených výhod. Denně vystupujeme jako svědkové, žalobci nebo i soudci chování jiných, proto: Nebudeš lhát! Nemusíš se zaplétat do lží, abys zakryl své slabosti, to dělá život nejistým. Lež plodí nedůvěru a ta dělá ze spolužití peklo. Kde člověk člověku už nemůže důvěřovat, kde řeč je prostředkem na zamlčení pravdy a ošálení druhého, tam začíná zákon džungle a právo silnějšího. Kdo se dá vést cestou Ježíšovy pravdy, ten se zbaví i strachu, co si lidé o něm myslí. Pravda sama sebou je krásná a vždy zahrnuje v sobě jas krásy duchovní. Kdo se dá na cestu pravdy, vidí vše ve správných rozměrech. Ve světle evangelia je každý tak veliký, jak je dobrý, proto **vždy a všude máme mluvit pravdu a být upřímní!** Kdo vždy a všude mluví pravdu, je pravdomluvný. Pán Bůh je nejvyšší pravdomluvný, Bůh je Pravda sama. Kdo mluví pravdu, podobá se Bohu, který od nás chce, abychom v řeči i chování vždy dbali pravdy. Každý člověk je povolán k upřímnosti a opravdovosti v jednání i v řeči. Každý má povinnost hledat pravdu a přijmout ji tím, že uspořádá celý svůj život podle požadavků pravdy. Boží pravda se plně zjevila v Ježíši Kristu: on je Pravda. Kdo ho následuje, žije v Duchu pravdy, varuje se předstírání a pokrytectví.

Pravdomluvnost je ctnost, která nás vede k tomu, aby se naše slova a skutky shodovaly s naším přesvědčením. Že jsme povinni mluvit pravdu, vysvítá z přirozeného zákona a z příkazu evangelia. Podle přirozeného zákona účelem řeči je vyjadřovat myšlenky a ne je zakrývat. Mimo to člověk od přírody je bytost společenská. Má-li lidská společnost trvat, je nezbytně třeba, aby lidé si říkali navzájem pravdu. Jinak by nebylo mezi lidmi důvěry a lidská společnost by se rozpadla. Také příkaz evangelia přikazuje mluvit pravdu. Kristus Pán přikazuje: „Vaše řeč ať je: ano, ano - ne, ne.“ (Mt 5,37) A svatý apoštol Pavel říká: „Každý mluvejte se svým bližním pravdu.“ (Ef 4,25) Mimo to pravdomluvnost činí nás podobnými Bohu, protože „Bůh je pravdivý.“ (Jan 3,33) Z toho, že jsme povinni mluvit pravdu, však nevychází, že jsme povinni každému říci všechnu pravdu. Kristus Pán nás napomíná: „Buďte tedy opatrní jako hadi a bezelstní jako holubice.“ (Mt 10,16) Říkat plnou pravdu jsme povinni pouze těm, kteří mají právo plnou pravdu od nás žádat, to jsou naši

představení, rodiče, učitelé a soudci. Jaký by to byl život na zemi, kdyby děti nemohly věřit svým rodičům, žák učiteli, přítel příteli, nemocný lékaři, soudce svědkům? Jiným osobám smíme zamlčet někdy nějakou okolnost nebo dokonce veškerou pravdu. Svatý Augustin říká: „Není lži mlčením skrývat pravdu, nýbrž mluvením vyjevovat nepravdu.“ Sem náleží nepravdivé řeči k osobám, jimž by pravda uškodila, jako jsou děti a blázni, potom vyhybavé odpovědi k všetečným a neoprávněným otázkám. Je věcí svědomí zamlčet pravdu tam, kde by byla použita ke zlému, když například lidé při vyslýchání zapírají, aby neuvedli druhé do vězení.

Opakem pravdomluvnosti je lež. Lže, kdo vědomě mluví nepravdu, aby jiného oklamal; proto nelže, nýbrž se mýlí, kdo tvrdí něco nepravdivého, co sám pokládá za pravdivé. Zmýlit se přece může každý, ale lhát nemá nikdo! Avšak lže, kdo mluví pravdu, kterou sám pokládá za nepravdu. Lhát lze nejenom slovem, nýbrž i skutkem. Lež spáchaná skutkem je **přetvářka**. Přetvařuje se, kdo jinak jedná, než myslí, například někdo při pohřbu pláče, ale v srdci má radost, že bude dědit. Náboženská přetvářka se nazývá **pokrytectví**, které záleží v tom, že člověk se dělá lepším nebo zbožnějším než je ve skutečnosti. Pán Ježíš tuto nepravost vytykal zákoníkům a farizeům. **Lež rozeznáváme** škodící, služebnou, milosrdnou a žertovnou. **Škodící** lež je taková, kterou se chce bližnímu uškodit. **Služebnou** lži se hledí pomoci sobě nebo posloužit druhému. **Lež milosrdná** je, když se ví, že pravda by druhému ublížila, že by ji neunesl, avšak zalhávat nemocnému jeho blízkou smrt by mohlo být těžkým hříchem, kdyby nemocný z toho důvodu opomenul postarat se o věčnou spásu své duše. **Žertovná** lež bývá pronášena k pobavení společnosti, kdy se vypravuje něco zřejmě nepravdivého, ale posluchač může snadno poznat, že to není pravda. Každá lež je hříšná, ovšem nejhorší je lež, která škodí. Písmo svaté zavrhuje každou lež: „Zrádné rty jsou Hospodinu ohavností.“ (Př 12,22) „Prolhaná ústa zabíjejí duši.“ (Mdr 1,11) „Neobelhávejte jeden druhého.“ (Kol 3,9) To dokládá i případ Ananiáše a Safiry (Sk 5,1-11). Svatý Augustin napsal dvě knížky: „O lži“ a „Proti lži“. Svatý Tomáš Akvinský říká: „Není dovoleno lhát ani za tím účelem, aby kdo jiného vysvobodil z jakéhokoli nebezpečí.“ Zdravý rozum také odsuzuje lež, neboť kdo lže, převrací účel řeči a podvrací základ lidské společnosti, totiž důvěru, proto již pohané prohlašovali lež za nebezpečnou pospolitému životu.

Cicero říká: „Lháři nevěříme, ani když mluví pravdu.“ Kdo lže, podobá se d'áblu, neboť d'ábel je otcem lži. (Jan 8,44) Písmo svaté mluví o svědcích, kteří svědčili křivě proti Nábotovi, že jsou ničemníci. (1 Král 21,13) „Lhář je zvyklý na hanbu a ostuda na něm lpí stále.“ (Sir 20,26) Mladý lhář - starý zloděj. Lež kazí celou povahu člověka. Říká se: „Lež má krátké nohy, daleko neuteče.“ Mluv vždy pravdu. Ať je tvým heslem: „Třeba pochybím, ale lhát neumím!“ O nikom nemluv nelaskavě, ani neposlouchej takové řeči. „Rána důtkami působí

podlitiny, rána jazykem drtí kosti,“ (Sir 28,17) proto si vždy dávej pozor na jazyk! „Mnohomluvnost nezůstává bez přestoupení, kdežto kdo krotí své rty, je prozíravý.“ (Př 10,19) „Svá slova važ a odměřuj a ústa zavři dveřmi na závoru.“ (Sir 28,25) Kvůli zachování tajemství však musíme někdy dát odpověď vyhýbavou nebo neurčitou nebo zvědavým lidem se vyhnout. Chybou je přílišná hovornost. Kdo mnoho mluví, snadno způsobí nepříjemnosti sobě i jiným. Zvláště lidé podnapilí leccos prozradí. Nesluší se, a může být i hříchem, vyzvídat tajemství, prohlížet druhému proti jeho vůli byt, zásuvky či dopisy.

Jsem povinen vždy a každému povědět všechno, co vím? Kde jinde se učit správné orientaci než u Krista, který přišel, aby vydal svědectví pravdě. Křesťan se setkáním s Ježíšovým evangeliem a jeho duchem učí čestnosti, stává se pokorným vyznavačem pravdy v lásce, pokorně si uvědomuje, že plnost je jen v Duchu, že jen Kristus může říci: „Já jsem Pravda.“ My vidíme pravdu zde na zemi jen jako v zrcadle a to zrcadlo má mnoho slepých míst. Kdo si to uvědomuje, je pokorný. Pravda bez lásky je nesnášenlivým fanatismem. Fanatik pravdy dává to, co ví on, na roveň s absolutní Pravdou. Je proto odpůrcem náboženské svobody. V dřívějších dobách sahal po meči a stavěl hranice na upalování těch, kteří smýšleli jinak. I dnes pevně věří, že jen on má monopol na pravdu, proto po pravdě nepátrá, jen prosazuje tu svou. Pravda není klacek, kterým bychom mohli druhé kolem sebe utloukat. Středem Kristovy pravdy je láska a ta může být hlásána jen v mírnosti.

Kdy jsem povinen ze spravedlnosti říkat pravdu a kdy jsem povinen z lásky mlčet? Tam, kde by holá pravda neměla za následek bezpečí, mír, radost, ale vyvolala zmatek, trápení nebo neštěstí, tam nesmíme říci vše, co víme. Je vědění, které člověk může sdělovat, a jsou situace, kde o tom, co ví, musí mlčet. Mlčet, ne však lhát. To není jen situace politiků, diplomatů a lékařů. To je současnost našeho života. Jsou lidé, kteří říkají druhým do očí hrubosti a neomalenosti a doprovázejí to tvrzením: „Já už jsem takový, že faleš nesnáším a říkám vše raději na rovinu!“ Kolik nelásky může být ve slovech: „Já mu ale řeknu pravdu!“ Nesobecká láska k pravdě bude proto pečlivě vážit chápavost druhého, jeho momentální situaci. Vycítí, kdy je čas k mlčení, kdy je čas k promluvení. Počká ochotně na vhodnou chvíli, jako to dělá náš Pán: „Měl bych vám ještě mnoho jiného říci, ale teď byste to nemohli snést.“ (Jan 16,12) Je tu nějaký rozdíl mezi hladkostí diplomatických polopravd a touto křesťanskou diskretností? Je a zásadní: Diplomat hledí na svůj prospěch, ohleduplný křesťan hledí na prospěch druhého. Člověk může obelhávat i sám sebe tím, že zavírá oči před pravdou, která je mu nepříjemná. Nebezpečný stav, kdy si člověk namluví to, co by rád chtěl, a žije jako by to byla skutečná pravda, se jmenuje životní lež. Nenamlouváš si o sobě něco, co není pravda? Umíš uznat skutečnost, i když je pro tebe nepříjemná? Nebo máš zálibu v přehánění, když něco vypravuješ, když o někom mluvíš? Umíš přiznat svou chybu nebo ji zastíráš? Umíš být diskretní a

ohleduplný? Nemusíš se stále zaplétat do lží, abys zakryl své slabosti, abys pošpinil bližního, aby ses vyhnul povinnosti. Lhaní je namáhavé, plodí nedůvěru. Nakonec ti nebude nikdo věřit. Žij raději v upřímnosti. Tvůj Bůh je Pravda. Drž se ho a budeš také důvěryhodný!

Nějakou okolnost zamlčujeme při tzv. zámлке, celou pravdu zatajujeme při tajemství. **Zámлка** je vnitřní úkon, jímž úmyslně zamlčujeme nějakou okolnost, takže naše řeč připouští ještě jiný smysl. Zámłky například užil Pán Ježíš, když mluvil o soudném dni: „O tom dni a o té hodině však neví nikdo, ani andělé v nebi, ani Syn, jenom Otec.“ (Mr 13,32) Syn člověka ví o soudném dni pro sebe, nikoli však pro jiné. Zámłky lze užít, nemá-li tazající právo žádat od nás plnou pravdu a my máme k tomu důležitou příčinu, abychom ji nevyjevovali, a nevznikne-li z toho bližnímu škoda. Někdy smíme a dokonce jsme povinni zatajit pravdu všechnu. Toto platí, běží-li o tajemství. **Tajemství** rozeznáváme přirozené, slíbené, svěřené a svátostné. **Přirozené** tajemství týká se věcí, jež jsme poznali náhodou, například se někdo náhodou dozvěděl o chybě bližního, tedy o tom nesmí bez příčiny mluvit před jinými. Každý člověk má zajisté právo na vlastní čest a tudíž i právo, aby mu čest nebyla brána neodůvodněným prozrazováním jeho chyb. **Slíbené** tajemství je takové, ke kterému jsme se zavázali slibem. **Svěřené neboli úřední** tajemství je takové, které jsme povinni zachovávat pro svůj úřad. Úředním tajemstvím jsou vázáni hlavně advokáti, lékaři, telegrafní úředníci aj. **Svátostné** tajemství váže zpovědníky. Vyjevit tajemství je dovoleno pouze, souhlasí-li s tím osoba, jíž záleží na tom, aby věc byla utajena; je-li ta věc již odjinud vyražena; či vzešla-li by z toho tajemství škoda obci nebo soukromým osobám. Zpovědní tajemství není dovoleno prozradit nikdy. Zpovědník je pod těžkým hříchem a pod velmi přísnými církevními tresty zavázán k mlčenlivosti, je povinen podstoupit raději mučednickou smrt, než aby vyjevil sebe menší věc ze zpovědi. Kdo dovede včas mluvit a včas mlčet, je mlčenlivý. Opak mlčenlivosti je mnohomluvnost. „Ústa hlupáků odhalují jejich srdce, v srdci moudrých ovládá jejich ústa.“ (Sir 21,26) „V moci jazyka je život i smrt.“ (Př 18,21).

Křivě svědčí, kdo lže o někom před soudem. Je to křivá žaloba nebo křivé svědectví. Někdy bývá s tím spojena i křivá přísaha. Tak byl Nábót připraven o majetek i život (1 Král 21,13). I proti Pánu Ježíši svědčili před veleradou lživí svědkové (Mt 26,60). Farizeové žalovali na něho křivě před Pilátem (Lk 23,2). Proti jáhnu Štěpánovi nepřátelé postavili také křivé svědky (Sk 6,13). „Křivý svědek šíří lži“ (Př 6,19) a světský soud jej stíhá. Závažnost křivé přísahy, falešného svědectví a lži se měří pravdou, kterou pokřivuje, podle okolností, podle úmyslů lháře a podle škod způsobených obětím. **Přetvařuje se, kdo se chová tak, aby jiného oklamal.** Jedná úlisně jako Herodes před mudrci (Mt 2,8). Dělá se přítelem jako Jidáš, který Pána Ježíše zrádně pozdravil: „Buď zdráv, Mistře,“ a políbil ho (Mt 26,49). Je jen naoko zbožný. Pán Ježíš přísně

káral přetvářku zákoníků a farizeů. „Běda vám, učitelé Zákona a farizeové, pokrytci! Podobáte se obíleným hrobům: zvenčí se zdají pěkné, uvnitř jsou samé kosti z mrtvých a všelijaká nečistota. Tak i vy se navenek lidem zdáte spravedliví, ale uvnitř jste samé pokrytectví a špatnost.“ (Mt 23,27-28)

Bud' upřímný a věrný! Ať se i o tobě může říci, co řekl Pán Ježíš o Nathanaelovi: „To je pravý Izraelita, v kterém není lsti.“ (Jan 1,47) Zachovej svěřené tajemství, zvláště úřední, a plň, co dobrého jsi slíbil. Jonatan řekl Davidovi při loučení: „Jdi v pokoji. Co jsme si my dva v Hospodinově jménu přísahali, toho ať je Hospodin navěky svědkem mezi mnou a tebou i mezi mým a tvým potomstvem.“ (1 Sam 20,42) „Přijmi tento prsten na znamení mé věrnosti a lásky,“ říkají si navzájem novomanželé při oddavkách. „Správně, služebníku dobrý a věrný. Pojď se radovat se svým Pánem.“ (Mt 25,23)

Hříchy proti dobrému jménu

Každý člověk má přirozené právo na čest svého jména, na svou dobrou pověst i na úctu. Je třeba šetřit cti a dobré jméno bližních, vážit si jich, a je-li to možné, je také hájit. Hájit čest bližních smíme pouze dovolenými prostředky: zastat se bližního; přerušit hovor či obrátit řeč jinam; odejít ze společnosti, kde se pomlouvá či nactiutrhá. Nedovoleným prostředkem je násilí, nedovolené je každé chování i každé slovo, které může způsobit nějakou nespravedlivou škodu. Každý se má, pokud je to možné, snažit své myšlenky, slova i jednání svého bližního vysvětlovat příznivě, aby se vyhnul opovážlivému úsudku. Každý dobrý křesťan musí být ochotný vyložit si v dobrém výrok bližního než ho odsoudí. Nemůžeme-li ho dobře vyložit, ať se bližního zeptá, jak on sám tomu výroku rozumí. A rozumí-li mu špatně, ať bližního s láskou opraví. A nestačí-li to, ať hledá všechny vhodné prostředky, aby se druhý, když tomu dobře porozumí, zachránil.

Nactiutrhání a pomluvy ničí dobrou pověst a čest bližního. Člověk má plné právo na dobré jméno, na svou čest, pokud se někdo sám o tyto statky svým životem nebo jednáním nepřipraví. Byla-li však uloupena člověku jeho čest či dobré jméno, pak zloděj, původce toho zla, bere na sebe větší vinu, než zloděj pozemských statků. „Výborné jméno je nad hojné bohatství,“ čteme v knize Přísloví (22,1). **Nactiutrhání je větší hřích než krádež.** Kolik jen lidí trpí pro pomluvy, kolik rodin rozvrátily, kolik zbytečných sporů, hněvu či dokonce nenávisti mezi lidmi způsobily. Proto je třeba dobře vážit slova, když se mluví nebo opakují řeči o druhém člověku. Staly se i případy, že se někdo v nerozvážnosti dopustil trestného činu a musel jej odpykat vězením. Tam si však udělal předsevzetí, že se polepší a vrátí se mezi řádné lidi. Jenže když vyšel z vězení, dveře a lidská srdce se před ním začala zavírat: „vždyť je to kriminálník“, a nakonec mu zůstala už jen společnost špatných lidí. Kdo se jednou bude zodpovídat za takové ztracené existence?

Proti cti bližních se hřeší úkony vnitřními i vnějšími. **Úkony vnitřními** jsou opovážlivé pochybování o cti bližního, křivé podezřívání a opovážlivé posuzování. Svátý apoštol Pavel napsal v 1 Kor 4,3-4: „Mně na tom pramálo záleží, abych byl posuzován od vás nebo od nějakého lidského soudu. Ale ani já sám sebe neposuzuji. Moje svědomí mně sice nic nevyčítá, ale tím ještě nejsem ospravedlněn. Úsudek o mně patří Pánu.“ O poctivosti a čestnosti druhého se leckdy bezdůvodně pochybuje a tak porušuje zásada, že **každého máme pokládat tak dlouho za dobrého, dokud nemáme důkazy k opačnému smýšlení**. Pochybovačnost o poctivosti druhého pak přechází v podezírání, které nazýváme opovážlivým posuzováním, které uvádí bližního do špatného světla. Ve skutečnosti pochybovač vlastně jedná dle pořekadla: „podle sebe soudím tebe.“ V zášti proti bližnímu leckterý člověk sáhne po starém osvědčeném prostředku: lži, pomluvě, nactiutrhání či anonymu. Tak přece bojovali i farizeové proti Božskému Spasiteli: „Je posedlý Belzebubem! Vyhání zlé duchy s pomocí vládce zlých duchů.“ (Mk 3,22) I Pilátovi vyhrožovali: „Když ho propustíš, nejsi přítel císařův. Každý, kdo se dělá králem, staví se proti císaři!“ (Jan 19,12) A tato pomluva rozhodla o Ježíšově ukřižování. Avšak sám Kristus Pán napomíná: „Nesud'te, abyste nebyli souzeni. Neboť podle toho, jak soudíte, budete sami souzeni.“ (Mt 7,1)

Opovážlivým pochybováním o cti bližního se prohřešuje, kdo bez dostatečné příčiny v duchu kolísá, má-li si učinit o bližním úsudek příznivý či nepříznivý. **Křivým podezříváním se prohřešuje**, kdo se domýšlí bez dostatečné příčiny o bližním něčeho zlého. „Nezamýšlejte nikdo ve svém srdci proti bližnímu nic zlého.“ (Zach 8,17) **Opovážlivým posuzováním se prohřešuje**, kdo, byť i mlčky, pokládá bez dostatečného důkazu o bližním něco zlého za jisté a pravdivé, kdo připustí jako pravdivou nějakou mravní vinu u bližního. „Nesud'te, abyste nebyli souzeni. Neboť podle toho, jak soudíte, budete sami souzeni, a jakou mírou měříte, takovou se naměří vám. Jak to, že vidíš třísku v oku svého bratra, ale trám ve svém oku nepozoruješ? Nebo jak chceš říkat svému bratrovi: 'Dovol, ať ti vyjmu z oka třísku', a sám máš ve svém oku trám! Pokrytče! Napřed vyndej ze svého oka trám, a teprve budeš moci vidět, abys mohl vyndat třísku z oka svého bratra.“ (Mt 7,1-5)

Úkony vnějšími proti cti bližního jsou pomluva, nactiutrhání, donášení a potupa. Neuvážený úsudek, pomluva a nactiutrhání zmenšují nebo ničí dobrou pověst a čest, na kterou má právo každá osoba. **Pomluvou se prohřešuje**, kdo si o bližním chyby vymýšlí nebo zveličuje jeho skutečné chyby, kdo tvrzení odporujícími pravdě škodí dobré pověsti druhých a dává příležitost k mylným úsudkům o nich. Pomluvou se také prohřešuje, kdo pomlouvajícího poslouchá, protože mu poskytuje příležitost k pomluvě. Svátý Bernard říká: „Pomlouvat nebo poslouchat pomlouvajícího, které z obou je ohavnější, těžko je říci.“ Musíme-li slyšet pomlouvající řeči o bližním, nemáme v nich mít žádného

zalíbení, nýbrž máme co možná dát najevo, že se nám nelíbí, a seč jsme, jim bránit. „Severní vítr přihání déšť a hněvivý obličej pokoutní řeči.“ (Př 25,23) **Nactiutrhaním se prohřešuje**, kdo vyjevuje skutečné chyby bližního bez dostatečné příčiny, kdo bez objektivně platného důvodu odhaluje chyby a prohřešky jiných druhým osobám, které je neznají. „Vymýšlet pošetilost je hřích, posměvač se lidem hnusí.“ (Př 24,9) Chyby bližního smíme a máme vyjevit, když je toho třeba k polepšení chybujiícího nebo k zamezení ještě většího zla. **Donášením se prohřešuje**, kdo někomu donáší, co pověděl jeho přítel nepříznivého o něm, aby je znesvářil. Pomluvou, nactiutrhaním a donášením hřeší člověk proti bližnímu v jeho nepřítomnosti, potupou v jeho přítomnosti.

Potupou se prohřešuje, kdo zlehčuje čest svého bližního v jeho přítomnosti slovy nebo skutky. „Ale já vám říkám: Každý, kdo se na svého bratra hněvá, propadne soudu; kdo svého bratra tupí, propadne veleradě; a kdo ho zatracuje, propadne pekelnému ohni.“ (Mt 5,22) Velerada u Židů byl nejvyšší soudní orgán. Protože spílání a nadávání podle Spasitelových slov náležejí před nejvyšší tribunály, před veleradu a před Boží soud, jsou těžkými hříchy. Potupa je hřích tím větší, čím hanlivější je slovo nebo skutek, kterým je bližní urážen; čím výše postavená je osoba urážející nebo osoba uražená; čím vzniká větší škoda z té urážky; čím více osob urážku slyší; a čím špatnější je úmysl urážejícího. To platí také o pomluvě a o nactiutrhaní. Potupa děje se v přítomnosti uražené osoby. Není však třeba, aby uražená osoba byla přítomna fyzicky, dostačí, je-li přítomna mravně, například v obraze nebo v zástupci.

Ve společenských hovorech se totiž nejraději mluví o nepřítomných, zvláště jejich chybách. Takový způsob řeči u posluchačů vyvolává ponížení toho, o kom se mluví, proto takové jednání je hříšné. Když se zbytečně vyjevují chyby bližních, není to proti spravedlnosti a především proti lásce? Nehledě k tomu, že nejvíce různých nepříjemností, sporů a nepřátelství vyvolávají klepy a pomluvy. Nenadělaly už dost pohoršení skupinky „zbožných“ u chrámových dveří, které horlivě kdekoho pomlouvaly? Farizej se modlil: „Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé... nebo i jako tamhleten celník.“ (Lk 18,11) Pán Ježíš říká na adresu farizeů: „Přišel Jan Křtitel, nejedl a nepil, a říkají: Je blázen. Přišel Syn člověka, jí a pije, a říkají: Je to žrout a pijan, přítel celníků a hříšníků.“ (Mt 11,19) „Jak to, že vidíš třísku v oku svého bratra, ale trám ve svém oku nepozoruješ?“ (Mt 7,3) Kniha Sirachovcova (28,13) říká: „Klevetníka a člověka obojetného proklínejte, vždyť způsobil záhubu mnoha pokojným lidem. Štvavý jazyk poškodil život mnohým.“ Ve svém listě píše svatý Jakub (3,5n): „Jazyk je sice malý úd, ale může se chlubit velkými věcmi. Hleďte, jak malý oheň, a jak velký les zapálí! I jazyk je oheň, dovede způsobit kdejakou špatnost. Právě jazyk mezi našimi údy může poskvřnit celého člověka, zapaluje celý náš život, protože sám je zapalován peklem.“ „Nic nesudte předčasně, než

přijde Pán.“ Tak nám to říká svatý apoštol Pavel. A nakonec Ježíšova slova: „Ale říkám vám: z každého neužitečného slova, které lidé pronesou, musí v soudný den vydat účty.“ (Mt 12,36)

Spáchané provinění proti pravdě, jestliže druhým způsobilo nějakou škodu vyžaduje nápravu. **Kdo uškodil jinému na cti či dobrém jménu**, je povinen napravit škodu: odvolat pomluvu; když bližního zneuctil, odprosit ho; ve všech případech podle svých sil napravit škodu, kterou způsobil bližnímu na jeho cti, jeho dobré pověsti a tím snad také na jiných statcích. Kdo ublížil bližnímu na cti pomluvou, je povinen pomluvu odvolat. Byla-li pomluva rozšířena tiskem, uražený může žádat, aby oprava v listě nebo sešitě, který od učiněného požádání vyjde co nejdříve; aby byla uveřejněna, a to zcela tím způsobem, jak byl vytištěn článek, který se má opravit, co do místa a písma. Kdo ukřivdil bližnímu nactiutrhaním, nemůže svých slov odvolat, ale má chyby bližního omluvit a zastříť tím, že upozorňuje na jiné jeho dobré vlastnosti. Kdo donášením rozešťval lidi proti sobě, má je opět smířit. Kdo potupil bližního slovem nebo skutkem, musí jej odprosit.

Péče o vlastní čest

Vlastní čest je vnitřní a vnější. **Vnitřní čest** je naše skutečná mravní hodnota, totiž hodnota, kterou máme před Bohem. **Vnější čest** je uznání této naší hodnoty od jiných. Vnitřní čest nemůže být zvenku ani rozmnožena ani umenšena. Pouze my sami ji můžeme rozmnožit, když žijeme ctnostně, nebo zničit, když žijeme hříšně. Na této cti si zakládá svatý apoštol Pavel, když píše: „Vždyť toto je naše chloubka: svědectví našeho svědomí.“ (2 Kor 1,12) Vnější čest není úplně v naší moci, protože nemůžeme nikoho nutit, aby uznal naše přednosti a zásluhy. Uznávají-li lidé naše přednosti a zásluhy, máme dobrou pověst. Dávají-li příznivé smýšlení o nás najevo slovem nebo skutkem, těšíme se dobrému jménu neboli cti. Čest vzdávaná ve větší míře je sláva. Čest je první mezi vnějšími pozemskými statky, bohatství je až na druhém místě. Cena cti totiž převyšuje cenu peněz. Písmo svaté říká: „Výborné jméno je nad hojné bohatství, lepší než stříbro a zlato je přízeň.“ (Př 22,1) Také pohané přisuzovali cti větší cenu než penězům. Cicero říká: „Dobré jméno vyniká nad peníze.“ Čest má takovou cenu, protože je podporou ctnosti, je popudem k usilovné činnosti, a podmínkou zdaru našeho působení ve společnosti i v našem povolání. Pro sebe potřebujeme život, pro jiné dobrou pověst. „Varujte se zla, ať se objevuje pod jakoukoli tvářností.“ (1 Sol 5,22)

Čest je pouze prostředkem k dosažení hodnot vyšších, proto bychom ji neměli vyhledávat pro ní samu. Nepodaří-li se nám dodělat se cti, vzpomeňme si na Krista Pána, byl bez úhony, takže i svým nepřátelům mohl říci do očí: „Kdo z

vás mě může usvědčit ze hříchu?“ (Jan 8,46) a všude procházel, prokazoval dobrodiní (Sk 10,38), a přece byl haněn a tupen. Tato vzpomínka nás potěší a posílí. „Není žák nad učitele ani služebník nad svého pána. Stačí, aby žák byl jako jeho učitel a služebník jako jeho pán.“ (Mt 10,24-25) Dotkl-li se kdo naší cti neprávem, můžeme se jí zastat, ale dovolenými prostředky, klidně a důstojně, nechovat ve svém srdci ani trpkosti ani úmyslu se mstít. Tak hájil své cti Kristus před farizeji (Mt 12,24-30), když o něm tvrdili, že vymítá ďábly pomocí Belzebuba, knížete ďáblů, a před Annášem, když jeden z jeho služebníků dal mu políček (Jan 18,23). Mnohdy nejlepší obranou napadené cti je mlčení. Ježíš Kristus mlčel před židovskou veleradou, když proti němu svědčili falešní svědkové (Mt 26,63). Protože čest je pouze pozemský statek, můžeme se jí zříci z lásky k Bohu stejně jako všech jiných pozemských statků. Kristus Pán řekl: „Když tě někdo udeří na pravou tvář, nastav mu i druhou.“ (Mt 5,39) Takovou oběť přinesli pro Krista apoštolé. Ve Skutcích apoštolských (5,41) o nich čteme: „A oni odcházeli z velerady s radostí, že směli pro to jméno trpět příkoří.“ Za tuto oběť je slíbena velká odměna. Svatý Petr říká: „Když musíte snášet urážky pro Kristovo jméno, blaze vám.“ (1 Petr 4,14)

Zastat se napadené cti je povinnost, byla-li uražena v naší osobě čest stavu. Kdybychom v takovém případě nehájili cti, trpěla by tím naše činnost a činnost celého stavu, k němuž náležíme, proto svatý apoštol Pavel hájil svou čest proti Korint'ánům (2 Kor 11,12n). **Hříchy proti vlastní cti** jsou: netečnost ke cti, přílišná ctižádost a lichá ctižádost. **Netečnost ke cti** prozrazuje člověka lehkomyšlného nebo zpustlého. **Přílišná ctižádost** záleží v tom, že člověk pokládá čest za svůj cíl a nikoli za prostředek k cíli. **Lichou ctižádost** má, kdo vyhledává pouze vnější cti, ale o svou vnitřní hodnotu se nestará. Takové cti vyhledávali farizeové a zákoníci. O nich Kristus Pán říká: „Všechny své skutky dělají jen proto, aby se ukázali před lidmi.“ (Mt 23,5) Naše čest nám zajišťuje postavení ve společnosti. Chceš-li být velký, začni od nejmenšího; zamýšlíš-li vystavět vysokou budovu, pomýšlej nejdříve na základ, kterým je pokora.